

Netop i modsætning til lagmannsrett med jury byr meddomsretten paa mange fordeler. Blandt jurister er det en meget utbredt mening i Norge at jurydomstolen ikke er heldig i sin nuværende form. Når hovedforhandlingen er tilendebragt trækker juryen sig tilbage i enrum uten juridisk veiledning.

I den senere tid har man i Norge hat lagmannsrettsdomme, særlig i saker hvor politiske opfatninger spiller ind, f. eks. arbeidskonflikter, og i saker, hvor følelsen spiller ind, f. eks. barnemordsaker, hvor resultatet i frifindende retning ofte har vakt bestyrtelse.

Der er kommet mange forslag, f. eks. at sammensætte retten i form av „stor meddomsret“, f. eks. 3 dommere og 4 eller 5 legmenn. Et andet forslag går ut på, at den retskyndige lagmann skal følge med juryen, naar den trækker sig tilbake til forhandling, for at gi råd i juridiske spørsmål.

Meddomsretten derimot byr ved sin sammenvirken mellem den ene juridiske dommer og de 2 legmenn en meget større garanti for at legmennene ikke lar sig lede av utenforliggende, særlig politiske Hensyn, og ikke i altfor stor grad lar følelsen løpe av med sig.

Naar jeg derfor skal besvare de spørsmål, som er opstillet i Legationens ærede skrivelse, så kan jeg uttale:

1. Meddomsmannsinstitutionen har i Norge bidraget til at sakerne avgjøres under andre end ensidige juridiske hensyn.
2. Meddomsmennene har kunnet gjøre sig gjældende ved siden av fagdommeren.
3. Sakerne forsinkes ikke ved benyttelsen av meddomsmenn.
4. Institutionen har bidraget til at styrke tilliden til domstolenes avgjørelse.

Civile saker.

Som bekjent har vi i Norge hat vor store reform paa civilprocessens område i retning av overgang fra skriftlighet til mundtlighet. Loven er sat ikraft den 1. Juli 1927, saaledes at man endnu ikke kan sies at ha nogen lang erfaring.

Systemet er her for underinstansen det, at der altid skal være en juridisk dommer. I enkelte saker skal der være 2 domsmenn, og der kan altid være 2 domsmenn, hvis nogen av parterne ønsker det.

Videre har man særskildt utvalg for behandling av saker angående handels-, sjøvæsen-, industri-, haandverk- og byggevirksomhet.

Den høiere instans i civile saker, lagmannsretten med munttlige forhandlinger, er foreløbig ikke sat ikraft. Her fungerer fremdeles den skriftlige overrett, hvor der regulært er 3 fagkyndige dommere, men 2 domsmenn, når saken i første instans har været pådømt av fagkyndige domsmenn. — I Høiesteret er der bare juridiske dommere.

Som jeg nævnte er disse love sat ikraft den 1. Juli 1927, slik at det er noget tidlig at uttale sig om virkningen. Imidlertid har man i Norge i vor gamle civilproces adskillig erfaring for, hvorledes meddomsmannsinstitutionen har virket. Jeg sigter da særlig til handels-, haandverks-, bygnings- og sjøretssaker, hvor der ved dommerens side sat 2 fagkyndige domsmenn, som hadde samme myndighet som i straffesaker meddomsmennene.

Jeg tror den almindelige mening blandt jurister er at en domstol, sammensat på samme måte som i straffesaker meddomsretten, er heldig, og at erfaringerne fra praksis er gode.

Der kan her i det store og hele gjøres de samme betragtninger gjældende som foran for straffesaker.

I civile saker har man særlig paa landet og i mindre byer, hvor forholdene er gjennemsigtige og menneskene kommer nær ind paa hverandre, hørt klager om at utenforliggende hensyn er tat. Har man f. eks. skullet ha anlagt en handelsretssak på et litet sted, har det hændt, at man har hat fornemmelsen av, at de handelskyndige medlemmer var tilbøielige til at støtte sin saksøkte kollega fra samme by. — Imidlertid er dette sprette tilfælder som ikke tæller synderlig.

Stort set kan jeg si det samme angående anvendelse av meddomsmenn sammen med juridiske dommere som jeg sa angående straffesaker.